

11.11.2020

Sisäministeriö

Viite: SM:n lausuntopyyntö 2.10.2020, SM2027332, 00.00.01.00.00, SMDno-2019-1052, SM019:00/2019

VM:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Schengenin tietojärjestelmän käyttöä koskevia asetuksia täydentäväksi lainsäädännöksi

Sisäministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Schengenin tietojärjestelmän (SIS) käyttöä koskevia EU-asetuksia täydentäväksi lainsäädännöksi.

Uusien EU:n SIS-asetusten tavoitteena on terrorismin vastaisen toiminnan tehostaminen ja vakavan rikollisuuden torjunta sekä muuttoliikkeen hallinnan edistäminen. Poliisiyhteistyö ja rajatarkastuksia koskevat asetukset ovat keskiössä ja niitä täydentää uusi palauttamista koskeva asetusta. Esitys liittyy myös Tullin toimintaan.

Valtiovarainministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Kyseessä on EU-säädöksiin ja -linjauksiin perustuva lainsäädäntöehdotus. Lakien voimaantulosta säädettäisiin asetuksella, joka annettaisiin samanaikaisesti kuin EU:n asiaa koskevat päätökset. Lakiesitys koskee useaa hallinnonalaa (ainakin sisäministeriötä, ulkoministeriötä, valtiovarainministeriötä, oikeusministeriötä) ja viranomaista.

Taloudellisten vaikutusten osalta valtiovarainministeriö toteaa, että kyseessä ei ole talousarvioesitykseen liittyvä esitys eli niin sanottu budjettilakiesitys ja ehdotettava lainsäädäntö tulee saattaa voimaan käytettävissä olevien voimavarojen puitteissa. Esitettäessä taloudellisia vaikutuksia, tulee esityksestä aiheutuvat kustannukset sekä mahdollisesti syntyvät lisäkustannukset ja/tai menovähennykset eritellä eduskunnan päätettävänä olevista rahoitusratkaisuista. Päätökset esityksestä aiheutuvien kustannusten kattamisesta tehdään julkisen talouden suunnitelman ja valtion talousarvioiden valmistelun yhteydessä. Tulevan julkisen talouden suunnitelman sisältöön ei voida lakiesityksessä ottaa kantaa.

Viranomaisen tulee hoitaa sille osoitetut tehtävät vuosittain myönnettyjen toimintamenojensa puitteissa. Tarvittaessa käytettävissä olevaa rahoitusta tulee uudelleen kohdentaa välttämättömiin tarpeisiin. Esitysluonnoksen taloudellisia vaikutuksia tulee tarkistaa. Taloudellisten ja viranomaisvaikutusten sisältö tulee

ennen esityksen antamista vielä käsitellä yhdessä valtiovarainministeriön budjettiosaston kanssa. Esitys on käsiteltävä valtioneuvoston raha-asiaivaliokunnassa.

Valtiovarainministeriön toimialaan kuuluu muun muassa julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleiset perusteet sisältäen julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019, ”tiedonhallintalaki”). Tästä näkökulmasta valtiovarainministeriö toteaa seuraavan:

Poliisihallituksen rooli N.SIS-toimistona ja rekisterinpitäjänä

Ehdotetun henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetun lain 60 §:n mukaan Poliisihallitus jatkaisi Schengenin tietojärjestelmän kansallisen järjestelmän rekisterinpitäjänä. Poliisihallitus nimettäisiin myös SIS-asetuksissa tarkoitetuksi N.SIS-toimistoksi. Valmistelussa tulisi myös varmistaa, että Poliisihallituksen vastuut tiedonhallintalain mukaisena tiedonhallintayksikkönä on huomioitu uudistuksessa. Siltä osin kuin muutos koskettaa virastoja, tulee myös niiden osalta varmistaa tiedonhallintayksikölle asetettujen velvoitteiden toteutuminen uudistuksessa. Tältä osin voidaan esimerkkinä mainita seuraavassa tarkemmin käsitelty tiedonhallinnan muutosvaikutusarvioinnin toteuttaminen.

SIS-asetusten edellyttämät muutokset tiedonhallintaan

SIS-asetuksissa on lisätty uusia kuulutusluokkia, laajennettu käsiteltävissä olevia henkilötietoryhmiä ja pidennetty tietojen tallentamisaikoja. Esityksen taloudellisten vaikutusten arvioinnin mukaan SIS-asetusten täytäntöönpano edellyttää poliisihallinnossa muutoksia nykyisiin kuulutuksiin, uusia kuulutusluokkia ja kansallisen varajärjestelmän perustamista kansallista järjestelmää varten (s. 25). Lisäksi esityksen taloudellisten vaikutusten arvioinnin mukaan uudet SIS-asetukset edellyttävät muutoksia myös Maahanmuuttoviraston ylläpitämään ulkomaalaisasioiden asiankäsitelyjärjestelmään (UMA). SIS-järjestelmään tehtävistä kuulutusmuutoksista ja biometrinen tunnisteen käyttöönotosta aiheutuu muutostarpeita myös Rajavartiolaitoksen tietojärjestelmiin, kuten rajatarkastussovellukseen (Ratas), Ulkonet-hakusovellukseen, rajavartiotoiminnan tietojärjestelmään (RVT) ja RATTI-tulostietojärjestelmään. SIS-asetukset aiheuttavat muutostarpeita myös ulkoministeriön ylläpidossa olevaan kansalliseen viisumitietojärjestelmäympäristöön liityntöineen (s. 26).

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota tiedonhallintalain 8 §:n 2 momentissa säädettyyn, jonka mukaan toimialasta vastaavan ministeriön tulisi jo valmisteluvaiheessa laatia 5 §:n 3 momentin mukainen muutosvaikutusarviointi, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin. Lisäksi on arvioitava suunniteltujen säännösten vaikutukset asiakirjojen julkisuuteen ja salassapitoon. Merkittävimpien muutosvaikutusten olisi hyvä käydä ilmi esityksen perusteluista. Lain toimeenpanovaiheessa myös virastojen on huolehdittava mahdollisen 5 §:n 3 muutosvaikutusarvioinnin tekemisestä osaltaan.

Tietojen luovuttaminen – teknistä käyttöyhteyttä koskeva sääntely

Henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 26 §:stä esitetään poistettavaksi teknistä käyttöyhteyttä koskeva maininta tarpeettomana. Valtiovarainministeriö pitää hyvänä, että henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 26 §:n perusteluissa on tuotu esille tiedonhallintalain tietojen luovutustapaa koskeva sääntely. Tältä osin esityksestä ei käy ilmi, aiheutuuko tiedonhallintalain tietojen luovutustapaa koskevista velvoitteista muutostarpeita tietojen luovuttamisen toteuttamiseen käytännössä. Myöskin voisi olla hyvä tuoda esille, mikä on tiedonhallintalain tietojen luovuttamistapaa koskevien velvoitteiden suhde perusteluissa esille tuotuun SIS-asetusten vastaavaan sääntelyyn.

Henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettuun lakiin sisältyy myös muita säännöksiä, jotka koskevat tietojen luovuttamista teknisen käyttöyhteyden avulla. Yleislaiksi säädetyn tiedonhallintalain myötä teknisiä käyttöyhteyksiä koskevasta sääntelystä tulisi lähtökohtaisesti luopua. Sisäministeriön tulisi arvioida nykyiset tietojen luovutustapaa koskevat säännökset ja niiden suhde tiedonhallintalakiin kattavasti sekä tämän perusteella valmistella mahdolliset muutokset.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen

TIEDOKSI

BO (Vallinheimo, Huotari, von Knorring, Inha)

JulkICT (Karjalainen, Lantto, Kekäläinen, Oikarinen, Taskinen)

VO (Mäenpää)

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET
FINNISH GOVERNMENT

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av dokument
Electronic signature of a document

Asia / Sak / Case:

VN/21848/2020

VM; Sisäinen valmistelu; Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Schengenin tietojärjestelmän k

Asiakirja / Dokument / Document:

VN/21848/2020-VM-3

VM:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Schengenin tietojärjestelmän käyttöä koskevia asetuksia

Allekirjoitukset / Underskrifter / Signatures:

Allekirjoittaja Undertecknare Signed by	Allekirjoituspäivämäärä Datum för underskrift Date of signature	Varmenteen myöntäjä Certifikatutfärdare Certificate issued by
Yläoutinen Sami 91134230V	2020-11-11T09:14:16	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Qualified Certificates - G2\ OK
Majanen Juha 91237851F	2020-11-11T15:04:30	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Organisational Certificates - G3\ OK

Sähköinen varmennetieto / Elektronisk certifikatuppgift / Electronic certificate information:

bb6ac9f1d27f17f81d7b670010fc6da0bb9b72c35579d35ca257adbf5eee72d3